

לעילוי נשמת

מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דברים שבין תרומה וביכורים לבין מעשר שני

א. אכילה לזרים.

תרומה וביכורים: אכלו במזיד – חייבים מיתה. [וכן דין כהן טמא שאכל תרומה במזיד]. **אכלו בשוגג** – חייבים לשלם **קרן וחומש**. ואפילו אכלו פחות מהשיעור המחייב מיתה, עברו איסור, שהרי חצי שיעור גם כן אסור, י"א מהתורה, וי"א מדברי חכמים.

מעשר שני: מותר לזרים לגמרי.

ב. דין ממון שלהם.

תרומה וביכורים: רש"י פירש, שהם **ממון הכהן**, ומקדש בו את האשה. ותוס' פירשו, שהם ממון כהן, לקנות בהם עבדים וקרקעות ובהמה טמאה.

מעשר שני: רש"י פירש שלדעת רבי מאיר הוא **ממון גבוה**, ואין בעלים מקדשים בו את האשה. ותוס' פירשו, שאסור לקנות בו עבדים וקרקעות ובהמה טמאה, [לפירוש הראשון הדין הזה כרבי מאיר, אבל רבי יהודה מתיר. ולפירוש השני הדין הזה גם כרבי יהודה, ואינו מתיר אלא כגון בגדים, שהגוף נהנה מהם. ולפירוש השלישי, אף לרבי מאיר אין איסור אלא מדברי חכמים, ואף הוא מתיר בגדים שהגוף נהנה מהם].

ג. טהרת כל אדם לנגיעת פירותיהם.

תרומה וביכורים: ברחיצת ידים.

מעשר שני: אין צריך שום טהרה.

ד. טהרת כל אדם לאכול פירותיהם.

תרומה וביכורים: ברחיצת ידים.

מעשר שני: לחכמים: צריך רחיצת ידים. ולרבי מאיר: אין צריך כלום, והנוטל ידיו לפירות מעשר שני, הרי זה מגסי הרוח.

ה. טהרת טמאים גמורים מהתורה.

תרומה וביכורים: טבילה במקווה. והערב שמש.

מעשר שני: טבילה במקווה בלבד.

ו. ביטולם כשאין להם מתירים.

תרומה וביכורים: באחד ומאה, כלומר אם נפלה מידה אחת של תרומה, למאה מידות של חולין, אינה מדמעת את הכל, אלא כל התערובת חולין, ומכל מקום צריך להרים מהתערובת כמה שנפל לשם, ולתת אותו לכהן. [וערלה וכלאי הכרם אין בטלים אלא באחד ומאתים, אבל כשבטלים אין צריך להרים מהתערובת כמה שנפל לתוכה], וכל זה מדברי חכמים, אבל מהתורה, כל דבר יבש בטל ברוב, וכל דבר לח בטל בששים..

מעשר שני: ברוב.

ז. פידיון.

תרומה וביכורים: אין להם.

מעשר שני: יש לו.

פדיון מעשר שני שאינו שווה פרוטה

נאמר בתורה, "אם גאל יגאל איש ממעשרו", "ממעשרו", מיעוט הוא, ללמד שלא כל מעשר שני בר פדיון הוא, ויש מעשר שני שאי אפשר לפדותו, והוא **מעשר שני שאינו שווה פרוטה**, שאין יכול להתחלל על הפרוטה, [או מטבע אחרת הגדולה מפרוטה], וממילא אינו יכול להתחלל כלל.

לדעת רב אמי ורבי יוחנן – הדין הזה הוא כשאין במעשר עצמו שווה פרוטה, אבל אם המעשר עצמו שווה פרוטה, אף על פי שחומשו אינו שווה פרוטה, הוא מתחלל על הכסף.

ולדעת רב אסי וריש לקיש – הדין הזה הוא אף במעשר השווה יותר מפרוטה, כל זמן שלא יהיה החומש בפני עצמו שווה פרוטה, אי אפשר לחללו על כסף.

ובדף זה הוכיחו מהברייתא כדעת רב אסי וריש לקיש, ובדף נ"ה אמרו שגם המשנה סוברת כן.

אמנם לדעת חזקיה, כל זה כשרוצה לחלל את הפירות הללו על כסף שהוא חולין גמור, אבל אם יש כאן מעות גדולות מפרוטה, שכבר חיללו עליהם מעשר שני, וכבר קדושות הן בקדושת מעשר שני, מאחר שידוע שלא חללו את המעשר על כל המעות הללו בצמצום, [שהרי אי אפשר לצמצם ולחלל מעשר שני בדיוק, ורגילים לחללו על מעט יותר משוויו], אפשר לחלל מעשר שני שאינו שווה פרוטה, על מעט החולין שנשאר במעות הראשונות.

והקשו על דברי חזקיה, ממה ששנינו, שמעשר שני בטל ברוב, ובאיזה מעשר שני אמרו שבטל ברוב, [שאין לומר במעשר שני שיש לו פדיון, או שמותר באכילה, כי אלו יש להם היתר בפדיון, או באכילה, וחכמים תקנו, שכל דבר שיש לו מתירים, אפילו באלף אינו בטל, אלא על כרחך מדובר] במעשר שאין בו שווה פרוטה, ושנכנס לירושלים ויצא. וסלקא דעתך, שאלו שני סוגים של מעשר שני שאין להם פדיון בשום אופן, ולכן בטלים ברוב, האחד משום שאינו שווה פרוטה, והשני משום שכל מעשר הנכנס לירושלים, קלטו אותו מחיצות העיר שלא יוכל להיפדות עוד, [ועניין זה יבואר בהמשך בדברי רב ששת]. ומכל מקום למדנו מכאן, שלמעשר שאינו שווה פרוטה, אין פדיון בשום אופן, ולדברי חזקיה יש לו פדיון, על ידי מעט החולין, שנותר במעות ראשונות, שחיללו בהם מעשר שני, שהיה שווה יותר משווה פרוטה.

ותירצו, שהברייתא מדברת באופן, שאין לו מעות ראשונות שכבר חיללו עליהם מעשר שני, ולכן אין למעשר שני זה הפחות משווה פרוטה פדיון, כי כשאין מעות ראשונות, אי אפשר לפדותו בשום אופן.

ואין לומר שיחלל עתה מעשר שני השווה יותר מפרוטה על מעות גדולות, ואחר כך יחלל את המעשר הראשון שאין בו שווה פרוטה על המעות האחרונות, הקדושות בקדושת מעשר שני, ומעט מהם נותר חולין, כי אם נאמר לעשות כן יש חשש שלא יביאו מטבע גדול, אלא כמה מטבעות של פרוטה, וכך לא יתחלל המעשר הזה.

ורב הונא בר יהודה אמר רב ששת תירץ, שמעולם לא עלה על דעת התנא של הברייתא שלמעשר שאין בו שווה פרוטה לא יהיה פדיון על ידי מעות הראשונות, ואין הברייתא מביאה שני סוגים של מעשר שני שאין לו פדיון, אלא סוג אחד, והוא מעשר שני טהור שנכנס לירושלים ויצא, כלומר שנכנס לתוך מחיצות ירושלים, וקלטוהו מדברי חכמים שלא יוכלו לפדותו כל זמן שהוא טהור, ואחר כך יצא מהמחיצות על ידי שנפלו רוב המחיצות, ושוב אין לו היתר אכילה, שאין מעשר שני נאכל אלא תוך מחיצות ירושלים, ומאחר שאין לו היתר, לא בפדיון, ולא באכילה, בטל הוא ברוב. [ומה שנקטה הברייתא שהיה המעשר שני פחות משווה פרוטה, לא נקטה כן אלא להגדיל את החידוש, שאף על פי שאין שכיח שיבוא לידי פדייה, תקנת חכמים קיימת גם בו, וקולטות אותו המחיצות שלא יוכלו לפדותו].

פירות מעשר שני ופירות

שנקנו בכסף מעשר שני שנטמאו

פירות מעשר שני שנטמאו, מחללים אותם על הכסף, אפילו כבר נכנסו לתוך מחיצות ירושלים, שנאמר, "כי לא תוכל שאתו", ושאת היא אכילה, ומכאן שכל מעשר שני שאי אפשר לאכלו מחמת הטומאה, פודים אותו.

ופירות שנקנו בכסף מעשר שני, דינם כפירות מעשר שני, וצריכים לאכלם בטהרה בירושלים.

אך נחלקו חכמים מה דינם אם נטמאו.

לדעת חכמים – פודים אותם בכסף, אפילו כבר נכנסו לתוך מחיצות ירושלים. ודבר זה למד בקל וחומר, מפירות מעשר שני, שנפדים כשנטמאו, כל שכן פירות שנקנו בכסף מעשר שני שיפדו.

ולדעת רבי יהודה – פירות שנקנו בכסף מעשר שני, מאחר שאין קדושתם חמורה כקדושת מעשר שני עצמו, אין קדושתם יכולה להיתפס על הכסף, ואין יכולים לפדות אותם, ולכן אין להם תקנה אלא שיקברו. ואין ללמוד בקל וחומר ממעשר שני עצמו, שנפדה, משום שמעשר שני עצמו, נפדה אף טהור בריחוק מקום, שלא מצינו כן בפירות שנקנו בכסף מעשר שני. ובספרי אמרו שטעמו של רבי יהודה, ממה שנאמר "הכסף", ללמד שיש רק כסף אחד בפדיון מעשר שני, כלומר פעם אחת הכסף מחלל את הפירות, אבל פעם שניה אינו מחלל אותם, ולכן רק את הפירות הראשונים אפשר לפדות, אבל אחר שקנו בכסף פירות שניים, שוב אי אפשר לפדות אותם.

מקדיש ואחר שבאו לפדות את ההקדש

הלכה היא, שהבא לפדות את מה שהקדיש, מוסיף חומש על שווי ההקדש, אבל אדם אחר הבא לפדות את ההקדש, פודה אותו בשווי בלא תוספת.

וכשבאים שנים לפדות הקדש, יש לגזבר לתת אותו למרבה במחיר.

ומעתה, כשבא המקדיש ואחר לפדות את ההקדש, אם האחר מעריך את ההקדש, יותר ממה שהבעלים מעריכים אותו עם החומש שיוסיפו על הקרן, נותנים לאחר, כגון שבעלים מעריכים את ההקדש ב-20 [ועם החומש יתנו 25], והאחר מעריך את ההקדש ב-26, נותנים לאחר.

ואם האחר מעריך את ההקדש יותר ממה שהבעלים מעריכים אותו, אלא שזה פחות או שווה למה שיתנו הבעלים עם החומש, מאחר שאין ההקדש מרוויח לתת לאחר, הבעלים קודמים. ומכל מקום מאחר שהאחר העריך את הקרקע יותר מהבעלים, על כרחם יתנו לתשלום הקרן כמו שאמר האחר, ורק תשלום החומש יתנו כמו שאמרו. כגון שאמרו הבעלים שיתנו ב-20, [וצריכים להוסיף חומש 5 על פי דבריהם], והאחר אמר מ-21 עד 25, לתשלום הקרן יתנו הבעלים כמו שאמר האחר, ויוסיפו חומש 5 כפי הם העריכו את ההקדש.

ואם האחר מעריך את ההקדש פחות ממה שהבעלים מעריכים אותו, או כמו שהבעלים מעריכים אותו, דין פשוט הוא, שנותנים לבעלים.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות

בלבד כסיכום קצר של הדף

להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום לחצו על [הקישור הבא](#)